

H O L L A N D I A C O M I T A T V S.

*De nomine
Hollandiæ.*

BATAVIÆ nomen vetus est, Hollandiæ recens. Illius nomine veniebat omnis ille terrarum tractus, qui continebatur inter utrumque cornu Rheni, & Oceanum: ita ut præter Hollandiam et-

iam complecteretur ditionem Ultrajectinam, & Septentrionalem partem Ducatus Gelriæ. Retinet hodie præscum vocabulum inter Culenburgum, Buram, & Tilam, oppida Gelriæ, ubi hodie nobilis illa insula Batavorum, *de Betuwe* vocata. Vnde autem natum recens *Hollandiæ* nomen, variæ sunt doctorum sententiæ. Nonnulli *Hollandiam*, sive *Houtlandiam* prius dictam contendent, id est, lignorum terram. Volunt enim silvis arboribusque densam fuisse & hinc molliore pronuntiatione *Hollandiã* dictam. Alii vocem compositam esse ajunt è duabus hisce Teutonicis vocibus, *Hol*, quod est cavum, & *land*, id est, terra, quasi concavam terram dixeris. Plurima enim loca sunt, per quæ si curru aut equo veharis, ipsam terram tremere sentias ac concuti, non aliter, ac si aquis supernataret. Scribit Iacobus Meyerus Annalium Flandriæ autor lib. xi, *Veruntamen constat hanc appellationem admodum esse recentem. Nam Hermannus Contractus, qui scripsit ad annum Domini 1066, in fine, ubi de Theodorico Marchione quarto ejus nominis pluribus locis fit mentio, nusquam Hollandiam nominat, sed ubique Fladiringam. Ab eo puto oppido, quod hodie haud procul Oceano nominatur Vlardingem. Quod Gerardus Noviomagus vetustissimum esse asserit, vocatq; Vlardingam, & Vlardingiacum. Fladiringam autem non pro oppido solum, sed pro ipsa regione ponit Contractus. Hactenus ille. A Septentrione & Occasu clauditur mari: à Meridie Mosam habet & Brabantiam: ab Ortu partim est lacus Flevus, vulgo de Zuydersee/partim Ducatus Gelriæ. Sic ut peninsulam, non autem, ut quidam dicunt, Insulam Batavorum efficiat. Regionis ambitum ad 60 milliaria extendi volunt. Longitudo ejus magna secundum oram maritimam, inde ab Insula Scellinga ad Septentrionem, ad Scaldiam Zelandiæ insularum unam. Latitudo perexigua est, & nusquam fere septem octove milliariibus major. quandoquidem è meditullio illius creditur viatori trium horarum spacio hinc ad Oceanum, illinc ad extremos illius fines patere aditus. Ex quo æstimari potest, Hollandiam à reliquo Bataviæ veteris corpore deductam, longæ taniã aut litui incurvi faciem præ se ferre. Irrigatur maximis fluviis, Rheno & Mosã, qui, compluribus velut ramis & cornibus, alia passim atque alia adsciscentibus nomina, eam pererrant. Quibus incolæ ta-*

Termini.

Ambitus.

Flumina.

men non contenti, maximam ipsi naturæ artem atque industriam adjecerunt, ductis passim tot alveis, canalibus, incilibus fossis, aliisque id genus aquagiis, ut non omnia oppida modò, sed & pagi pleriq; terra simul & aqua commode adiri possint. Regio ipsa palustris, stagnis, & lacubus passim referta, è quibus non ita pridem Beemstrius & Purmerendanus exiccati, ac pulcherrimis villis insignes, amœnissimos Amstelodamensium potissimum mercatoribus recessus præbent. Cælum, non obstante ingenti aquarum copia, & maris vicinitate, benignum apprime & clemens. Solum adeo humile & depressum, ut omnia pene flumina, omnesque majores & reciprocum maris æstum admittentes fossæ, ne videlicet ipsam terram inundent, aggeribus clausa sint; unde multis in locis videas aquas non sine ingenti admiratione longe, quam terra sit, altiores. Vinum non fert, quo tamen aliunde invento abundat. Lanarum non magna copia, & tamen infiniti hic ex lanis exoticis texuntur panni. Materiam architectis non suppeditat, & plures tamen in ea extruuntur naves, plures lignei aggeres, aliaque id genus opera, quam in reliqua omni pene dicam Europa. Atque hæc quidem miracula Hollandiæ eleganti carmine complexus est Iosephus Scaliger ad Ianum Doufam:

*Regionis
indoles.*

*Ignorata tuæ referam miracula terræ,
Doufa, peregrinis non habitura fidem.
Omnia lanitium lassat textrina Minervæ,
Lanigeros tamen hinc scimus abesse greges.
Non capiunt operas fabriles oppida vestra;
Nulla fabris tamen hæc ligna ministrat humus.
Horrea triticæ rumpunt hic frugis acervi;
Pascuis hic tamen est, non Cerealis, ager.
Hic numerosa meri stipantur dolia cellis,
Quæ vineta colat, nulla putator habet.
Hic nulla, aut certe seges est rarissima lini,
Lini tamen est copia major ubi?
Hic mediis habitamus aquis, quis credere possit?
Et tamen hic nulla, Doufa, bibuntur aque.*

Habet porro hæc regio agros frugiferos quoque, & quidem luxurioso & opimo frumento supra modum scatentes (tritico præsertim excellentiori in agro Rhenoburgico prope Lugdunum Batavorum) sed qui tantillo in spacio, & in regione, qua non aliam habitatoribus frequentiorems usquam invenias, ad suppeditandam tantæ multitudini alimoniam sint impares. Pascuis autem, præcipue in parte Boreali, nulli Belgicæ parti cedit. Hinc præcipui proventus existunt. Siquidem è caseo & butyro, quæ exportantur in externa loca, in singulos annos ducenties sestertium cogi putatur, quæ summa ad decies centena Carolæorum millia extenditur. præter ea, quæ in quo-